

Motu Proprio - 'Stella Maris'

*Pope John Paul II
Vatican City
31-Jan 1997*

List apostolski <<motu proprio>>
Papieża Jana Pawła II
o Duszpasterstwie Ludzi Morza

Ludzie morza od dawna nazywają imieniem Stella Maris Te, w której opiece zawsze ufali - Maryje Panne. Jej Syn Jezus Chrystus zawsze towarzyszył swoim uczniom w przeprawach łodzi, pomagał im w trudach codziennej pracy i uspakajał burze. Także Kościół towarzyszy ludziom morza i troszczy się o potrzeby duchowe tych, którzy przez życie i pracę związani są z morzem.

Pragnąc odpowiedzieć na wymogi specjalnego duszpasterstwa, jakiego potrzebują marynarze floty handlowej i rybackiej, ich rodziny, pracownicy portów, jak również ci wszyscy, którzy podejmują podróż morską, oraz mając na uwadze aktualizację przepisów wydanych w ciągu obecnego stulecia - po zasięgnięciu opinii naszego brata, przewodniczącego papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych - postanawiamy, co następuje :

TYTUL I

Dzielo Duszpasterstwa Ludzi Morza

I. Dzielo Duszpasterstwa Ludzi Morza, choć nie stanowi autonomicznej jednostki kanonicznej, obdarzonej własną osobowością prawną, jest organizacją, która otacza opieką duszpasterską ludzi morza i ma wspomagać wysiłki wiernych, którzy są powołani, aby w tym środowisku dawać świadectwo chrześcijańskiego życia.

TYTUL II

Ludzie Morza

II. 1. W niniejszych przepisach stosowane są następujące określenia dotyczące różnych kategorii osób:

- a.) <<plywający>> to ci, którzy w danym momencie znajdują się na statkach handlowych lub rybackich oraz którzy z jakichkolwiek powodów podróżują statkiem;
- b.) <<marynarze>>, do których zalicza się: 1- pływających; 2- tych, którzy ze względu na wykonywaną pracę zazwyczaj przebywają na statkach; 3- osoby pracujące na platformach wydobywczych; 4- emerytów, którzy wykonywali wyżej wymienione zawody; 5- uczniów szkół morskich; 6- pracowników portowych.
- c.) <<ludzi morza>>, do których należą: 1- pływający i marynarze; 2- małżonek, niepełnoletnie dzieci i wszystkie osoby mieszkające w jednym domu z marynarzem, nawet jeśli w danym momencie nie należy do personelu pływającego (np. jest emerytem); 3- stali współpracownicy dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza.

2. Kapelani i zwierzchnicy Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza winni starać się o udostępnienie ludziom morza wszelkich niezbędnych środków, które pozwalają prowadzić święte życie, winni też

uznawac i popierac misje, jaka wszyscy wierni, a zwlaszcza swieccy, zgodnie ze swym szczegolnym statusem spelniaja w kosciele i w srodowisku ludzi morza.

III. Biorac pod uwage szczegolne warunki, w jakich zyja ludzie morza, oraz zachowujac przywileje poprzednio juz przyznane tej grupie wiernych przez Stolice Apostolska, postanawia sie co nastepuje:

1. Marynarze moga spelnic obowiazek przyjecia komunii sw. wielkanocnej w ciagu calego roku, wysluchawszy uprzednio stosownego pouczenia lub katechezy na temat tego obowiazku;
2. Plywajacy nie sa zobowiazani przez prawo do wstrzymiezliwosci i do postu, o którym mowa w kan. 1251. Zaleca sie jednak, aby korzystajac z tego zwolnienia starali sie spelniać zamiast wspomnianego nakazu wstrzymiezliwosci, odpowiednia praktyke poboznosci oraz zachowywac w miare mozliwosci jeden i drugi przepis przynajmniej w Wielki Piątek, na pamiatke meki i smierci Jezusa Chrystusa.
3. Plywajacy, jezeli nalezyce wyspowiadali sie i przyjeli komunie sw., moga uzyskac odpust zupelny w dniu sw. patrona kaplicy oraz w dniu 2 sierpnia, jezeli pobożnie nawiedza kaplice wzniesiona legalnie na pokladzie statku oraz odmówia w niej w skupieniu Modlitwe Panska i i wyznanie wiary („Ojczy nasz" i „Wierze") w intencjach Ojca Swietego;
4. Ci sami wierni pod tymi samymi warunkami moga uzyskac jednorazowo odpust zupelny, ofiarowujac go wylacznie w intencji zmarlych, w dniu 2 listopada, jezeli nawiedza pobożnie wspomniana kaplice i odmówia w niej w skupieniu Modlitwe Panska i wyznanie wiary („Ojczy nasz" i „Wierze") w intencjach Ojca Swietego;
5. Ludzie morza moga uzyskac odpusty, o których mowa w nn. 3 i 4, spelniajac te same warunki w kaplicach lub miejscach modlitwy, istniejacych w siedzibach Duszpasterstwa Ludzi Morza. Plywajacy na statkach, na których nie ma kaplicy, moga uzyskac te odpusty odmawiajac te same modlitwy przed swietym wizerunkiem

TYTUL III

Kapelan Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza

IV. 1. Kapelanem Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza jest mianowany zgodnie z art. XII/p.2, n. 2, któremu ta sama władza zwierzchnia, która go mianowała, powierza urząd wymieniony w kan. 564 Kodeksu Prawa Kanonicznego, w celu zapewnienia opieki duchowej ludzi morza. Wskazane jest, aby w miare mozliwosci posluga ta byla mu powierzona na stale.

2. Kapelan Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza winien sie odznaczac nienagannym zyciem, gorliwoscia, roztropnoscia i znajomoscia srodowiska. Jest tez wskazane, aby dobrze znal jezyki i cieszył sie dobrym zdrowiem.

3. Aby Kapelan Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza okazal sie pod kazdym wzgledem zdolny do nalezytego spelniania swojej szczegolnej poslugi, winien zostac starannie pouczony i przygotowany, zanim zostanie mu powierzona ta szczegolna misja duszpasterska.

4. Kapelan Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza winien wybrac sposcrod marynarzy zamieszkalych w danym miejscu lub przebywajacych w nim czasowo tych, którzy odznaczaja sie zdolnosciami przywódczymi, i dopomóc im w poglabieniu wiary chrzescijanskiej, umocnieniu wiezi z

Chrystusem oraz rozwinięciu umiejętności tworzenia i prowadzenia wspólnoty chrześcijańskiej na pokładzie statku.

5. Kapelan Działa Duszpasterstwa Ludzi Morza winien wybrać marynarzy odznaczających się szczególnym nabożeństwem do Świętego Sakramentu i odpowiednio ich przygotować, aby mogli zostać mianowani przez kompetentne władze nadzwyczajnymi szafarzami Eucharystii oraz by potrafili godnie pełnić tę posługę zwłaszcza na pokładzie swoich statków.

6. Kapelan Działa Duszpasterstwa Ludzi Morza pełni posługę duszpasterską w ośrodkach Stella Maris oraz w innych ośrodkach przeznaczonych dla marynarzy.

V. 1. Kapelan Działa Duszpasterstwa Ludzi Morza na mocy swego urzędu może spełniać wśród ludzi morza wszystkie posługi duszpasterskie z wyjątkiem tych, które odnoszą się do materii małżeństwa.

2. Funkcje kapelana Działa Duszpasterstwa Ludzi Morza pokrywają się z funkcjami proboszcza terytorium, na którym działa kapelan. Z tego powodu powinien on wykonywać swoją posługę duszpasterską w porozumieniu i braterskiej więzi z miejscowym proboszczem.

3. Kapelan Działa Duszpasterstwa Ludzi Morza winien skrupulatnie prowadzić księgi ochrzczonych, bierzmowanych i zmarłych. Na końcu roku jest zobowiązany wysłać sprawozdanie z wykonanych czynności do dyrektora krajowego, o czym mowa w art. IX/p.2, wraz z poświadczonym odpisem ksiąg, chyba, że akty zostały zarejestrowane w księgach parafii portowej.

VI. Wszyscy kapelani Działa Duszpasterstwa Ludzi Morza na mocy swego urzędu mają następujące uprawnienia specjalne:

a.) mogą odprawiać Msze św. dwa razy - jeżeli jest po temu słuszną przyczyna - w dni powszednie i trzy razy - jeżeli wymaga tego rzeczywista potrzeba duszpasterska - w niedziele i dni świąteczne;

b.) jeżeli istnieje słuszną przyczyną, mogą regularnie odprawiać Msze św. poza miejscem kultu, stosując się do postanowień kan. 932 Kodeksu Prawa Kanonicznego;

c.) w Wielki Czwartek wspomnienie Wieczery Paskiej, mogą odprawić w godzinach wieczornych - jeżeli jest taka potrzeba duszpasterska - drugą Mszę św. w kościołach i kaplicach, a w przypadku rzeczywistej konieczności i tylko dla wiernych, którzy nie mogą uczestniczyć we Mszy św. wieczornej - także w godzinach porannych.

VII. 1. Kapelan Działa Duszpasterstwa Ludzi Morza, wyznaczony przez kompetentną władzę do pełnienia posługi podczas podróży na pokładzie statku, jest zobowiązany udzielać pomocy duchowej wszystkim uczestnikom podróży od samego jej początku aż do zakończenia, niezależnie od tego, czy statek zegluguje po morzu, jeziorze czy rzecze.

2. Przy zachowaniu dyspozycji kan. 566 Kodeksu Prawa Kanonicznego, kapelan, o którym mowa w poprzednim paragrafie, ma specjalne uprawnienia do udzielania sakramentu bierzmowania w czasie trwania podróży każdemu wiernemu, pod warunkiem, że nie ma na pokładzie żadnego biskupa pozostającego w komunii ze Stolicą Apostolską i przy zachowaniu wszystkich przepisów kanonicznych.

3. Aby móc w sposób ważny i godziwy być świadkiem urzędowym zawarcia związku małżeńskiego podczas podróży, kapelan Działa Duszpasterstwa Ludzi Morza musi otrzymać upoważnienie od ordynariusza lub proboszcza parafii, w której jedna ze stron zawierających małżeństwo mieszka na

stale lub tymczasowo, lub też, w której przebywała przez okres miesiąca, a w przypadku osób nie mających żadnego miejsca zamieszkania - od proboszcza parafii, na terenie której znajduje się port, gdzie osoby te weszły na statek. Kapelan ma obowiązek przekazać osobie, która udzieliła upoważnienia, dane dotyczące zawartego sakramentu, aby zostały zarejestrowane w księdze małżeństw.

VIII. 1. Ta sama władza, uprawniona do mianowania kapelanów, może powierzyć diakonowi, osobie świeckiej lub zakonnej zadania współpracy z Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza. Taki współpracownik pomaga kapelanowi i zgodnie z przepisami prawa zastępuje go w funkcjach, których wykonywanie nie wymaga kapłaństwa urzędowego.

2. Współpracownicy dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza winni wyróżniać się nienagannym życiem, roztropnością i znajomością zagadnień wiary. Wskazane jest, aby zostali odpowiednio pouczeni i starannie przygotowani, zanim będzie im powierzono to zadanie.

TYTUŁ IV

Kierownictwo Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza

IX. 1. W każdej Konferencji Episkopatu kraju, który ma dostęp do morza, jeden z biskupów powinien pełnić funkcje promotora Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza i wspomagać jego działalność. Sama Konferencja Episkopatu wyznaczy biskupa promotora, wybierając go raczej spośród biskupów diecezji nadmorskich, określił długość jego kadencji i przekaze Papieskiej Radzie ds. Migrantów i Podróżnych dane dotyczące tej nominacji.

2. Biskup promotor winien wybrać kapłana o odpowiednich kwalifikacjach i przedstawić jego kandydaturę Konferencji Episkopatu, która pisemnym dekretem mianuje go na określony czas krajowym dyrektorem Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza i powierzy mu zadania wymienione w art. XI, a zarazem przekaze jego nazwisko i długość kadencji Papieskiej Radzie ds. Migrantów i Podróżnych. Dyrektor krajowy będzie mógł korzystać z pomocy współpracownika apostołskiego.

X. Zadania biskupa promotora są następujące:

1) biskup promotor wyznacza kierunki pracy dyrektora krajowego, śledzi uważnie jego działalność i udziela mu stosownych wskazań i porad, aby mógł właściwie wywiązywać się z zadań, jakie zostały mu powierzone;

2) w wyznaczonym czasie, a także ilekroć uzna to za stosowne, poleca sporządzić sprawozdanie dotyczące opieki duszpasterskiej nad ludźmi morza oraz pracy dyrektora krajowego;

3) przekazuje Konferencji Episkopatu sprawozdanie, o którym mowa w n. 2, wraz z własną opinią, i stara się rozbudzić wśród innych biskupów zainteresowanie tą szczególną dziedziną duszpasterstwa;

4) utrzymuje kontakt z Papieską Radą ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych we wszystkich sprawach dotyczących Dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza i przekazuje dyrektorowi krajowemu otrzymane informacje;

5) przedstawia Papieskiej Radzie ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych roczne sprawozdanie na temat sytuacji dzieła Duszpasterstwa Ludzi Morza w swoim kraju.

XI. Zasadnicze obowiązki dyrektora krajowego są następujące:

- 1) dyrektor krajowy współpracuje z biskupami swojego kraju we wszystkich sprawach dotyczących duchowego dobra ludzi morza;
- 2) przynajmniej raz w roku wysyła do biskupa promotora sprawozdanie na temat stanu duchowego oraz duszpasterstwa ludzi morza w swoim kraju. Winien w nim opisać zarówno te działania, które przyniosły pozytywne rezultaty, jak i te, których wyniki były mniej pomyslnie, a także przedstawić środki zaradcze stosowane w celu uniknięcia szkód, i wreszcie to wszystko, co w jego opinii może się przyczynić do rozwoju Duszpasterstwa Ludzi Morza;
- 3) troszczy się o należyte przygotowanie specjalne, jakie powinni otrzymać kapelani;
- 4) kieruje pracą kapelanów Duszpasterstwa Ludzi Morza, nie naruszając uprawnień ordynariusza miejsca;
- 5) czuwa nad tym, aby kapelanie gorliwie spełniali swoje powinności oraz stosowali się do zaleceń Stolicy Apostolskiej i ordynariusza miejsca;
- 6) za zgodą biskupa promotora i stosownie do doraźnych okoliczności organizuje spotkania i rekolekcje dla kapelanów z całego kraju lub dla kapelanów i innych wiernych, którzy współpracują z Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza;
- 7) popiera i ze szczególną gorliwością rozwija apostołat świeckich oraz ułatwia im aktywne uczestnictwo, biorąc pod uwagę różnorodność ich uzdolnień;
- 8) nawiązuje i utrzymuje regularne stosunki ze stowarzyszeniami i instytucjami humanitarnymi, zarówno katolickimi, jak i niekatolickimi, oraz z organizacjami pozarządowymi, które dążą między innymi do tych samych celów co Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza;
- 9) odwiedza często ośrodki Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza;
- 10) składa we właściwej kurii biskupiej autentyczny odpis ksiąg ochrzczonych, bierzmowanych i zmarłych, prowadzonych przez niego samego lub przez kapelanów;
- 11) możliwie jak najszybciej przekazuje proboszczowi macierzystej parafii osób zainteresowanych dane, które winny zostać zapisane w księgach parafialnych;
- 12) nawiązuje kontakty z Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza w sąsiednich krajach oraz reprezentuje swój kraj w spotkaniach na szczeblu regionalnym i kontynentalnym;
- 13) utrzymuje regularne kontakty z koordynatorem regionalnym, o którym mowa w art. XII/p.1, n.6.

XII. 1. Prawem i obowiązkiem biskupa diecezjalnego jest troska o zapewnienie należytej opieki duszpasterskiej wszystkim marynarzom, którzy zamieszkują - choćby tylko przez pewien czas - na obszarze jego jurysdykcji.

2. Zadaniem biskupa diecezjalnego jest:

- 1) określanie najwłaściwszych form duszpasterstwa ludzi morza;
- 2) mianowanie, w porozumieniu z dyrektorem krajowym, kapelanów Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza w swojej diecezji oraz udzielanie im odpowiedniego upoważnienia;

3) wydawanie pozwoleń na tworzenie kaplic na pokładzie statków, które są wpisane do publicznego rejestru w portach położonych na terytorium jego jurysdykcji.

XIII. 1. Papieska Rada ds. Migrantów i Podróżnych, która kieruje Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza, spełnia następujące zadania:

1) wydaje instrukcje, o których mowa w kan. 34 Kodeksu Prawa Kanonicznego, oraz udziela zaleceń i wskazań dotyczących Duszpasterstwa Ludzi Morza;

2) z należytą roztropnością czuwa nad tym, aby ta posługa była pełniona w sposób zgodny z prawem, godny i owocny;

3) w stosunku do stowarzyszeń, które mogą istnieć w ramach Działy Duszpasterstwa Ludzi Morza, spełnia funkcje właściwe dla Stolicy Apostolskiej w tej materii;

4) służy współpracy wszystkim, którzy zajmują się tą apostolską działalnością, zachęca ich i wspomaga, korygując także ewentualne nieprawidłowości;

5) krzewi w środowisku ludzi morza ducha ekumenizmu, czuwając zarazem, aby działalność na tym polu była całkowicie zgodna z nauczaniem i dyscypliną Kościoła;

6) mianuje, stosownie do propozycji zainteresowanych biskupów promotorów, koordynatora dla regionu obejmującego różne Konferencje Episkopatów, określając jego funkcje.

2. Aby duszpasterstwo ludzi morza było jak najskuteczniejsze i jak najlepiej zorganizowane, Papieska Rada ds. Migrantów i Podróżnych winna nawiązywać i rozwijać współpracę oraz koordynować działania z Konferencjami Episkopatów i z lokalnymi ordynariuszami. Papieska Rada nawiąże też kontakty z instytucjami życia konsekrowanego oraz ze stowarzyszeniami i organizacjami, które mogą współpracować na płaszczyźnie międzynarodowej z Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza.

Wszystko to bez względu na jakiegokolwiek postanowienia przeciwnie.

W Rzymie, u Świętego Piotra, 31 stycznia 1997 r., w dziewiętnastym roku mego Pontyfikatu.

1 - Cfr. Mt 8, 23-27; Mc 4, 35-41; Lc 8, 22-25

2 - Cfr. Mt 14, 22-33; Mc 6, 47-52; Gv 6, 16-21